

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.,
N-0032 Oslo.

Deres ref: 200800545-/KOE

Vår ref: nhf.rgh 08

28.04.08

Høring på Stjernø-utvalgets innstilling NOU 2008:3 ” Sett under ett”.

NHFs krav

- Oppfølgingen av funksjonshemmede i høyere utdanning må ikke forsvinne i den videre behandlingen av utredningen
- NHF vil presisere viktigheten av at en har et helhetlig perspektiv på problemstillinger knytta til funksjonshemmede i høyere utdanning.
- NHF krever at departementet lager forskrifter for tilrettelegging med klare tidsfrister, og som bygger på prinsippet om universell utforming.
- NHF krever at tilrettelegging og universell utforming må inn i Universitets og høgskoleloven og aktuelle forskrifter på en mer forpliktende måte enn i dag.
- NHF støtter Stjernø utvalgets krav om at departementet avklarer hva som ligger i kap. 4-3 i universitets og høgskoleloven ; så langt det er mulig og rimelig etter prinsippet om universell utforming.
- NHF krever at tilsynet med utdanningsinstitusjonene bedres.
- Styrenes ansvar i forhold til funksjonshemmedes totale studiesituasjon må styrkes.
- Læringsmiljøutvalgenes posisjon, status og oppgaver på området må presiseres og styrkes. Brukerne må trekkes aktivt med.

- Lokale handlingsplaner må være forpliktende. Det må rapporteres til styrene i forhold til måloppnåelse og tidskrav.
- Studiefinansieringen i Norge diskriminerer funksjonshemmede. NAVs regelverk og Lånekassens forskrifter må tilpasses funksjonshemmede og samordnes. Resultatet må være en studiefinansiering som legger til rette for funksjonshemmede studenter.
- Forskning omkring funksjonshemmede i høyere utdanning må styrkes. Funksjonshemmede må være en selvfølgelig del av alle større undersøkelser og kartlegginger på denne samfunnssektoren.
- Kravene til utdanningsinstitusjonene om tilrettelegging av studiesituasjonen og en tilpasset undervisning må styrkes.

Generell kommentar:

Norges Handikapforbund takker for invitasjonen til å levere høring på Stjernøutvalgets innstilling. NHF sin høring vil begrense seg til kap 19, Situasjonen for funksjonshemmede i høyere utdanning. NHF ser positivt på at funksjonshemmede har fått et eget kapittel i NOUen. Dette er et skritt i riktig retning da funksjonshemmede ikke har vært synlig i flere store utredninger på utdanningsområdet tidligere. Vi vil likevel advare mot at problemstillingene knyttet til funksjonshemmede og høyere utdanning forsvinner i den videre behandlingen av utvalgets innstilling.

Stjernøutvalget tar blant annet utgangspunkt i St.melding 40, 2002- 2003 "Nedbygging av funksjonshemmende barrierer ", og peker på hovedmålsettingen om full deltakelse og likestilling for funksjonshemmede. I denne sammenheng pekes det på at personer med funksjonsnedsettelse oppfordres til å ta høyere utdanning og det vises til målsettingene i Soria Moria erklæringen.

NHF har i en rekke høringer poengtert at høyere utdanning er særlig betydningsfullt for funksjonshemmede i forhold til å komme i arbeid og kunne leve likestilt og likeverdig liv. Det er derfor viktig at myndigheter og institusjoner tar et overordnet samfunnsmessig ansvar slik at funksjonshemmedes situasjon i samfunnet sees i en helhet. Flere problemer funksjonshemmede har i sin studiesituasjon henger sammen

med forhold i og omkring utdanningssituasjonen; boforhold, transport, hjemmetjenester, helse, tilgjengelighet ved studiestedet, studiemateriell, litteratur, tilrettelegging av studiested og eksamen osv. Ansvar for dette ligger i dag hos den enkelte og innebærer en stor ekstra belastning i forhold til selve studiene. I denne sammenheng er det viktig å være klar over at lenken ikke er sterkere enn dens svakeste ledd.

Krav om forskrifter og tidsfrister

NHF mener at situasjonen slik den er i dag, hvor institusjonene er overlatt ansvaret for tilrettelegging, *så langt det er mulig og rimelig, sørges for.. at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming*, ikke er godt nok. (Univ. og høgskoleloven § 4-3)
I dag fører manglende tilrettelegging til store ulikheter i det norske utdanningssystemet.

NHF støtter utvalgets forslag om at departementet presiserer hva som menes i § 4-3, andre ledd i loven; "så langt det er mulig og rimelig etter prinsippet om universell utforming.

NHF krever at det kommer forskrifter med tidsfrister som klart pålegger utdannings institusjonene å legge til rette.

Styring, Tilsyn og kontroll

NHF krever også at tilsynet med høyere utdanning bedres. Det løpende tilsynet ved NOKUT kan utvides og presiseres. Her er vi uenige i utvalget. Vi mener at tilgjengelighet bør være et element i kvalitetssystemene og et viktig element i kriteriene for akrediderting for høyere utdanningsinstitusjoner.

Departementets årlige oppfølging av institusjonene gjennom styringsmøtet bør utvides. Slik dette fungerer i dag forsvinner problemstillinger omkring tilgjengelighet og funksjonshemmede studenters situasjon. Stjernøutvalget foreslår (s.181) at styret bør ta et større ansvar og se til at forholdene for funksjonshemmede er lagt optimalt til rette og drøfte dette en gang årlig. NHF støtter at styrene ved utdanningsinstitusjonene må ansvarliggjøres og gjerne legge opp til en årlig rapportering. Tilgjengelighet ved studiene er som utvalget peker på viktig.

NHF ser på opprettelsen av læringsmiljøutvalg som positivt, men disse utvalgene har et bredt ansvarsområde. Det må derfor lages systemer

som pålegger så vel styrer som læringsmiljøutvalg tydelige oppgaver. Læringsmiljøutvalgene fungerer ulikt og har ulik status ved institusjonene. Utvalgenes status må tydeliggjøres og heves. Funksjonshemmedes deltakelse og involvering i dette arbeidet må styrkes. Det må lages lokale planer med krav om oppfølging og tidsfrister. Det må være faste rutiner for rapportering i forhold til planene.

Studiefinansiering

NHF setter pris på at utvalget løfter fram studiefinansieringen som et problem for funksjonshemmede, og at de er klare på at dette er et viktig område der det må ryddes opp. Funksjonshemmedes organisasjoner har lenge forsøkt å få departement og politikere i tale på dette området. Dette er et område hvor NAV sitt regelverk og Lånekassens forskrifter ikke er samordnet. Regelverk og forskrifter er ikke utformet med tanke på å legge til rette for funksjonshemmede slik at de kan gjennomføre høyere utdanning og dermed øke sine muligheter for å komme i arbeid.

- Studiefinansieringen har ikke ordninger som dekker opp for de merutgifter funksjonshemmede måtte ha.
- Merutgifter som påløper studielån som et resultat av studier ut over normert tid og som igjen skyldes en funksjonsnedsettelse, stipendieres ikke.
- Innskrenkninger og ulik praksis i forhold til attføring er sterkt begrenset i forhold til å kunne studere under en slik ordning.
- Studier i utlandet, som kvalitetsreformen anbefaler blir meget vanskelig for studenter med en funksjonsnedsettelse, og blir nærmest umulig dersom en studerer på attføring. Vi viser for øvrig til grundigere gjennomgang i vår høring om tildeling av utdanningsstøtte fra Statens lånekasse for undervisningsåret 2008-09.16.01.08

Norges Handikapforbund mener at departementet nå har kunnskaper om disse forholdene og går derfor ikke nøyere inn på dette her.

Behov for forskning og kartlegginger

NHF støtter Stjernø-utvalgets krav om at forskning omkring funksjonshemmede i høyere utdanning og de barrierer de møter styrkes, og at funksjonshemmede tas med i alle større undersøkelser og kartlegginger av studenters livs og studievilkår.

Studielitteratur, Lydopptak, Karriereveiledning

NHF støtter Stjernøutvalgets forslag når det gjelder tilgang til litteratur og studiemateriell. Utdanningsinstitusjonene ligger langt tilbake i forhold til å skape et tilrettelagt studiemiljø og en inkluderende undervisning.

Utvalget peker også på at karriereveiledningen ved institusjonene bør styrkes. Dette er også påpekt som en generell svakhet ved norske utdanningsinstitusjoner fra OECD. NHF støtter forslaget.

Vennlig hilsen
Norges Handikapforbund

Eilin Reinaas
Forbundsleder

Lars Ødegård
Generalsekretær